

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

S T U D Y

You have Downloaded, yet Another Great
Resource to assist you with your Studies ☺

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexamapers.co.za

SA EXAM
PAPERS

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREIDI YA 12

TSHIVENDA LUAMBO LWA HAYANI (HL)

BAMMBIRI LA VHURARU (P3)

LARA 2016

MARAGA: 100

TSHIFHINGA: Awara $2\frac{1}{2}$

Bammbiri ili li na masiatari a 6.

NDAELA NA MAFHUNGOTHANGELI

1. Heli bammbiri li na KHETHEKANYO MBILI:

KHETHEKANYO YA A: Maanea (50)
 KHETHEKANYO YA B: Zwibveledzwa zwa vhudavhidzani (2 x 25) (50)

PFESESANI: Vhalingiwa vha lavhelelwa u fhindula mbudziso MBILI kha khethekanyo iyi.
2. Ni lavhelelwa u fhindula mbudziso NTHIHI kha KHETHEKANYO YA A, na MBILI kha KHETHEKANYO YA B.
3. Nwalani nga luambo lune na khou lingwa khalwo.
4. Thomani khethekanyo INWE na INWE kha siatari LISWA.
5. Ni fanela u pulana (ni tshi shumisa mapa wa muhumbulo/nyolo/tshati ya nyelolo/maipfi a re khii, na zwiñwe), u vhalulula na u sedzulusa mushumo wañu. Pulane i fanela u RANGELA maanea.
6. Vhupulani hothe vhu fanela u sumbedzwa zwi khagala. Ni tsivhudzwa u tala mutalo wo buðaho vhukati ha vhupulani hothe.
7. Ni tsivhudzwa nga ndila yo khwathisedzwaho vhukuma u shumisa tshifhinga tshañu nga ndila i tevhelaho:

KHETHEKANYO YA A: U ya kha minetse ya 80
 KHETHEKANYO YA B: U ya kha minetse ya (2 x 35) 70
8. Nomborani phindulo dzanu zwi tshi anana na kunomborelwwe kwa mbudziso kwo shumiswaho kha ili bammbiri la mbudziso.
9. Thoho i songo dzhielwa nthia musi ni tshi vhala tshivhalo tsha maipfi.
10. Nwalani zwi no vhalea, nahone nga vhuronwane.

KHETHEKANYO YA A: MAANEA**MBUDZISO YA 1**

Fhindulani mbudziso NTHIHI fhedzi kha dza malo dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo ya^ñ vhu vhe maipfi a u bva kha a 400 u swika kha a 450. Nwalani NOMBORO na THOHO ya maanea e na nanga.

1.1	Ndi ngazwo ndi tshi sola ^ñ uvha ^ñ e nda bebwa ngalo.	[50]
1.2	Mbonelaphanda, ^ñ enzhe ^ñ a vhumatshelo ha vhaswa vhashu.	[50]
1.3	Inthanethe – tshileludzi tsha vhutshilo, hone vhuvhi ho vhuya nga ndalo.	[50]
1.4	Dwadzetshifu ndi tshiphiri tshau. Ni nga ima na, kana na hanedzana na likumedzwa ili.	[50]
1.5	'Pfunzo ndi tshone tshi ^ñ tangu tshi ^ñ tho ^ñ the tshine tsha nga shumiswa u shandukisa shango.'	(Nelson Mandela) [50]
1.6	Ngoho zwiterek ^ñ e ndi yone phindulo?	[50]
1.7	Zwifanyiso zwi wanalah ^ñ kha siatari 4 zwi nga tokonya kana zwa vusa zwipfi zwa ^ñ , kana zwa dzikusa kuvhonele kwa ^ñ kwa zwithu. Dinangeleni tshifanyiso ni kone u nwala maanea. Nwalani nomboro ya mbudziso ye na nanga 1.7.1 kana 1.7.2.	[50]

PFESESANI: Hu tea u vha na vhu^ñumani vhu re khagala vhukati ha maanea an^ñ na tshifanyiso tshe na nanga.

1.7.1

[Tshi bva www.google.co.za]

[50]

1.7.2

[Tshi bva www.google.co.za]

[50]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA A:

50

KHETHEKANYO YA B: ZWIBVELEDZWA ZWA VHUDAVHIDZANI**MBUDZISO YA 2****PFESESANI:**

- Fhindulani mbudziso MBILI kha dza rathi dici tevhelaho.
- Vhulapfu ha phindulo yanu vhu vhe maipfi a u bva kha a 180 u swika kha a 200.
- Dzhielani nzhele zwi tevhelaho:
 - Vha t̄anganedzaho mafhungo, thouni, redzhistoria na tshitaela
 - Munanguludzo wa maipfi na tshivhumbeo tsha luambo
 - Tshivhumbeo/Fomethe
- Nwalani NOMBORO na THOHO ya tshibveledzwa tshe na nanga.
Tsumbo: 2.3 ATHIKILI YA MAGAZINI

2.1 VHURIFHI HA TSHISHAKA/INIFOMALA

Tshikoloni tshine mukomana wanu a funza khatsho hu na vhadededzi vhane vha kha di rwa vhana naho muvhuso wo iledza t̄hamu.

Nwalelani mukomana wanu vhurifhi ni tshi mu eletshedza uri a si didzhenise kha ayo maitele.

[25]

2.2 NGANEAVHUTSHILO YA MUFU

Phalaphala FM i vha divhadza lufu Iwa Vho-Simson Miriavhavha Makandatsimbi. Vho lovha khomboni ya goloi ya makhaulambilu ye ya bvelela gondoni lihulwane la NI vhukati ha Makhado na Bulugwane. Mufu vho shuma zwinzhi kha la Tshirolwe u isa themamveledziso, u khwinifhadza pfunzo na u bveledza zwa vhubindudzi. Vhadzulapo vhothe vha Tshirolwe vho xelewah vhubindudzi.

Inwi sa Mudzulatshidulo wa Siviki ya Tshirolwe no topiwa uri ni nwale nganeavhutshilo ya lizhakandila ili ine ya do vhalawa nga duvha la mbulungo.

[25]

2.3 ATHIKILI YA MAGAZINI

Muvhunduni wa hanu hu na vhaswa vhane vha khou shuma lune vha khou thusa zwishai afho tshikoloni tsha hanu nga u vha rengela zwienda zwa tshikolo. Zwino no eletschedzwa nga Mudzudzanyi wa magazini i divheaho uri ni thome tshikwama u itela u alusa thuso iyi.

Nwalani athikili ya magazini ine thoho yayo ya ri 'Nwana ndi washu rothe', ni tshi khou tutuwedza avho vhaswa na u ramba vhañwe uri vha simese u isa phanda na u netshedza thuso iyi. [25]

2.4 TSHIPITSHI

Nga murahu ha tsedzuluso, lushaka lwo vhona mitambo i ya ndeme kha vhadzulapo. Hezwi zwo bveledza muhumbulo wa u thoma dzangano la vhulangamitambo u itela u fhaña mivhili na u vha na mutakalo wavhudi. Vhunga inwi ni muñwe wa vharangaphanda vha u thoma ili dzangano, no tiwa u pfi ni ñwale tshipitshi tshine na do tshi vhala nga duvha la u rwela tari ha itshi tshiimiswa.

Inwi ñwalani itsho tshipitshi tshine na do tshi vhala. [25]

2.5 MUFHINDULANO

U dihwala ha vhaswa ndi thaidzo i sa takuwi musalauno. Afho tshikoloni hu na mugudi o dihwalaho a songo vhuya a zwi lavhelela lune a vho nga muthu o dzenwaho.

Zwino inwi ñwalani mufhindulano we wa vha hone vhukati ha mushumelavhapo na mugudi uyu uri a kone u langa nyimele ine a vha khayo. [25]

2.6 VHURIFHI HA TSHIOFISI (FOMALA)

Zwikambi na zwidzidzivhadzi zwo no tou vha thaidzo ya lushaka, fhedzi khoro ya hanu hu na zwinzhi zwine ya khou ita.

Nwalelani Khoro ya Lushaka lwa shangoni la hanu ni tshi khou livhuwa mushumo une vha khou ita kha u lusa u bvisa vhaswa kha zwikambi na zwidzidzivhadzi. [25]

**THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA B:
MARAGAGUTE:**

**50
100**